

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน ของคณะกรรมการ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานต่อการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหาร ครูและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาศสินธุ์ เขต 3 แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

วิธีการดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 6 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 111 - 114) ดังนี้

1. การให้บริการชุมชน
2. การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน
3. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
4. งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษา
5. การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมและมูลนิธิ
6. การประชาสัมพันธ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น ผู้บริหาร ครู และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาศสินธุ์ เขต 3 จากจำนวน 236 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 708 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น ผู้บริหาร ครู และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาศสินธุ์ เขต 3 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มโดยใช้เกณฑ์ 35% และการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 249 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครู
- 3) ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.2 ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก
- 2) โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่

1. การให้บริการชุมชน
2. การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน
3. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
4. งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษา
5. การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมและมูลนิธิ
6. การประชาสัมพันธ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ แล้วนำไปทดลองใช้ที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 55 คนหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้เท่ากับ 0.93 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยการนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามถึงผู้บริหารโรงเรียนและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าเก็บข้อมูลนำส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลาในการเก็บแบบสอบถามคืน จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดจำนวน 249 ฉบับ ได้รับคืนทั้งสิ้นจำนวน 249 ฉบับ คิดเป็น 100%

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน โดยวิเคราะห์ t -test และ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F -test One Way) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ Scheffe¹
3. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยวิเคราะห์เนื้อหา รวบรวมและสรุปประเด็น แล้วนำเสนอในรูปตารางความถี่ร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า

1. บทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมและมูลนิธิ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

เมื่อจำแนกตามสถานภาพพบว่า

ผู้บริหาร มีระดับการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านประชาสัมพันธ์

ครู มีระดับการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมและมูลนิธิ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

โรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมและมูลนิธิ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการให้บริการชุมชน

2. เมื่อเปรียบเทียบบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษา และการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมและมูลนิธิ มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการให้บริการชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและด้านการประชาสัมพันธ์ มีระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร ครูและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. บทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เพราะว่า ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจน บุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญของการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน เพราะในการพัฒนาสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาคุณภาพของเยาวชน ในสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในสังคมของชุมชน การสร้างความสัมพันธ์อันดี การได้รับความร่วมมือ การให้และการรับความช่วยเหลือ การสนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ระหว่างโรงเรียนและชุมชน จะช่วยพัฒนาสังคมให้มีความเจริญอย่างยั่งยืน ทำให้สังคมมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น อีกทั้งคณะกรรมการสถานศึกษามีความต้องการและยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดต่อลูกหลานและเยาวชนในชุมชนของเขา สอดคล้องกับการศึกษาของธีรพล บาริสรี (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัด

มหาสารคาม พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการระดมทรัพยากรและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก ด้านการจัดหลักสูตรและการบริหารงานโรงเรียน และด้านการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติ เมื่อจำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสถานภาพ และทุกขนาดโรงเรียน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ มิลเลอร์ (Miller, 1996 : 475 CD-ROM) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน ประถมศึกษาในมลรัฐเดอแวลป์ เขาได้ทำการศึกษาถึงสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนในปัจจุบันและบทบาทหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการในอนาคต ผลการวิจัยพบว่าการติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการโรงเรียนมีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนมีความต้องการที่จะทำหน้าที่อย่างเต็มบทบาท และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

2. เมื่อเปรียบเทียบ บทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพความพร้อมทางด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ บุคลากร ตลอดจนทักษะความชำนาญและประสบการณ์ในการทำงานของบุคลากร ความแตกต่างในเชิงการบริหารงานของผู้บริหาร ตลอดจนสภาพที่ตั้งของโรงเรียน ความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนในแต่ละท้องถิ่น อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อภิเชษฐ์ พาติ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการศึกษาของ งามอาจ สว่างทิส (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของผู้บริหาร

และครูผู้สอน จำแนกตามขนาดและที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ควรมีการมอบหมายงานและแต่งตั้งบุคลากรเพื่อทำหน้าที่ประสานงาน ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนและประชาสัมพันธ์การบริหารงานและเกียรติประวัติดีเด่นของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ

1.2 ควรมีโครงการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น การจัดสัมมนา การอบรม การสนับสนุนด้านวิทยากรฝึกอบรมแก่ชุมชน การจัดงาน นันทนาการ ศึกษาดูงาน

1.3 ควรส่งเสริม สนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ และเปิดโอกาสให้บุคลากร ครูและนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนได้จัดขึ้นทุกครั้ง เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น การประกวด การจัดกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน โดยการศึกษาจากตัวแปรอื่น เช่น ผู้ปกครอง เยาวชนและ องค์กรปกครองท้องถิ่น

2.2 ควรมีการศึกษบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในชุมชน